

Janina Joanna Morgiel 1927–2010

Dnia 26 lutego 2010 r. odeszła od nas dr Janina Morgiel, geolog i mikropaleontolog, członek Polskiego Towarzystwa Geologicznego, emerytowany pracownik Oddziału Karpackiego Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego, wspaniała koleżanka. Całe Jej życie zawodowe związane było z Oddziałem Karpackim w Krakowie i Karpatami, a zwłaszcza z mikroskamieniałościami utworów fliszowych.

Janina Morgiel urodziła się 3 lipca 1927 r. w Sidzinie k. Krakowa. Studia rozpoczęła w 1948 r. na Wydziale Przyrodniczo-Geograficznym Państwowej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie. Naukę kontynuowała na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Jagiellońskiego, gdzie w 1953 r. uzyskała dyplom magisterski w zakresie geologii i paleontologii. Miała dwie pasje: mikropaleontologię i rodzinę, którym podporządkowała wszystkie inne cele i pragnienia. W czasie naszych ostatnich spotkań zawsze wspominała dwójkę dzieci, ich osiągnięcia oraz ulubione wnuki.

Pracę w Oddziale Karpackim PIG rozpoczęła w 1954 r., gdzie wykonywała swoje obowiązki, aż do przejścia na

wcześniejszą emeryturę we wrześniu 1985 r. Początkowo zatrudniona była na stanowisku asystenta, od 1960 r. starszego asystenta, a od 1963 r. na stanowisku adiunkta. W latach 1973–1976 kierowała dużym zespołem pracowników (mikropaleontologów i techników) zatrudnionych w Pracowni Stratygrafii w Oddziale Karpackim PIG.

Zainteresowania i dorobek naukowy dr Janiny Morgiel związane były ze stratygrafią Karpat. Współpracowała z wieloma geologami zajmującymi się różnymi regionami i jednostkami strukturalnymi Karpat, wykonywała także oznaczenia mikrofauny, co wymagało mozolnej, długotrwałej pracy przy mikroskopie i sumiennego przeglądania tysięcy drobnych skamieniałości. Do Jej najważniejszych zadań należało określanie wieku osadów pochodzących z różnych części Karpat na podstawie występujących w nich mikroskamieniałości. Dla geologów kartujących miało to ogromne znaczenie w wyznaczaniu pozycji stratygraficznej oraz w interpretacji tektonicznej. Dzięki Jej oznaczeniom geolodzy polscy mogli wyznaczać dalsze kierunki badań. Można tu wspomnieć szereg opracowań wykonanych wspólnie z S. Gucikiem, L. Koszarskim, W. Sikorą, F. Szymakowską, K. Żytko i innymi, które stanowią fundamentalne prace dla rozpozniowania stratygraficznego utworów fliszu karpackiego.

W swoich początkowych pracach badawczych Janina Morgiel zajmowała się mikrofauną występującą w utworach kredowych i paleogeńskich we wschodniej części polskich Karpat. Szczegółowo opisała m.in. mikrofaunę iłów babickich (Morgiel, 1959), najwięcej jednak czasu poświęciła utworom kredowym serii skolskiej i śląskiej – opracowała np. utwory górnej kredy w siodle Dydni (Morgiel & Żgiet, 1961), mikrofaunę w marglach fukoidowych (Szymakowska & Morgiel, 1964; Gucik & Morgiel, 1965), czy biostratygrafię kredy jednostki skolskiej (Koszarski & Morgiel, 1963). Jej zainteresowanie utworami kredowymi zaowocowało napisaniem rozprawy doktorskiej pt. *Wykształcenie facjalne i mikrofauna warstw inoceramowych jednostki skolskiej*, wykonanej pod kierunkiem prof. F. Biedy, na podstawie której w 1969 r. uzyskała stopień doktora nauk przyrodniczych.

Opracowania tworzone przez Janinę Morgiel były powiązane również z brzeżnymi strefami nasunięć jednostek śląskiej i podśląskiej, których badania prowadziła we współpracy z F. Szymakowską. Wśród najważniejszych publikacji dr Morgiel należy wymienić analizę mikrofauny obszaru Pienińskiego Pasa Skałkowego (Morgiel & Sikora, 1974), płaszczowiny magurskiej (Morgiel i in., 1983), jak również wykonanie oznaczeń utworów mioceńskich z rejonu Bystrej koło Gorlic. Do innych istotnych prac zaliczyć można badania mikrofauny margli frydeckich (Liszkowa & Morgiel, 1981) oraz opublikowany w *Micropaleontology* podział biostratygraficzny polskiej części Karpat wykonany w oparciu o otwornice aglutynujące (Morgiel & Olszewska, 1981). Na uwagę zasługuje także oznaczenie mikrofauny w próbkach pochodzących z Rifu Marokańskiego (Morgiel i in., 1979a, b, 1980a, b) i porównanie ich z formami rejestrowanymi w Karpatach fliszowych (Morgiel & Olszewska, 1982). Jej znacznym osiągnięciem zawodowym było odkrycie, że

identyczne zespoły otwornic występują zarówno w utworach Rifu, jak i w Karpatach. Na tej podstawie wykonała Ona pierwsze wiarygodne rozpozniowanie biostratygraficzne tych utworów (Morgiel i in., 1979, 1980, 1981, 1982).

Mało znanym aspektem pracy Janiny Morgiel było wykonywanie wielu opracowań i oznaczeń wieku próbek pobranych z wierceń wykonywanych przez Państwowy Instytut Geologiczny, a także Górnictwo Naftowe. Należy tu wymienić oznaczenia wykonane dla otworu Cisowa IG-1 (Morgiel, 1967), Obidowa IG-1 i wiele innych. Ogromna większość tego typu prac, w tym m.in. istotne opracowanie biostratygrafii formacji rybotyckiej (Gucik & Morgiel, 1985), zawarta jest w licznych zbiorach archiwalnych. Można wyrazić jedynie żal, że wyniki tych badań nie są dostępne szerszemu gronu geologicznemu i paleontologicznemu.

Janina Morgiel wniosła znaczący wkład w rozwój geologii karpackiej, a zwłaszcza w rozpozniowanie mikropaleontologiczne utworów fliszowych. Pozostał po Niej bogaty materiał rękopiśmienny. Jej praca ceniona była w Państwowym Instytucie Geologicznym. W 1979 r. została odznaczona Srebrnym Krzyżem Zasługi, w 1980 r. Srebrną Odznaką *Zasłużony dla Polskiej Geologii*, a w 1981 r. otrzymała odznakę *Zasłużony Pracownik Instytutu Geologicznego*. Istotna i warta uwagi była także Jej aktywność w pracach Asocjacji Karpacko-Bałkańskiej.

Zapoznając się z dorobkiem dr Morgiel można stwierdzić, że nieliczne są prace, których jest Ona jedynym autorem (pomijając ekspertyzy i opracowania archiwalne). Pracowała w wielu zróżnicowanych zespołach badawczych. Świadczy to o Jej pracowitości i bezkonfliktowości, a także o umiejętności godzenia odmiennych poglądów reprezentowanych przez poszczególnych badaczy. Pamiętam, że wiele spośród moich koleżanek i wielu kolegów z Oddziału Karpackiego PIG, jak również z innych jednostek badawczych, zabiegało o to, by z Nią współpracować.

Janina Morgiel była osobą uśmiechniętą, nigdy nie narzekała na obowiązki, bez problemu umiała też pogodzić prace terenowe i laboratoryjne ze swoim życiem prywatnym. Zawsze skłonna była udzielić pomocy młodym pracownikom, zwłaszcza tym rozpoczynającym pracę w zakresie mikropaleontologii. Pozostanie Ona w naszej pamięci jako osoba życzliwa i bardzo pracowita, która nadal spogląda na nasze współczesne dokonania z dużym dystansem i pobłażliwością.

Antoni Wójcik

Wybrane publikacje dr Janiny Morgiel

- MORGIEL J. 1959 – Mikrofauna iłów babickich. Biul. Inst. Geol., 131: 111–147.
GUCIK S. & MORGIEL J. 1960 – Mikrofauna z warstw krośnieńskich w Leszczawie Górnej na południe od Przemyśla. Kwart. Geol., 4: 484–494.
MORGIEL J. & ŻGIET J. 1961 – Górna kreda w siodle Dydni (Karpaty sanockie). Kwart. Geol., 5: 993–994.
KOSZARSKI L. & MORGIEL J. 1963 – Wstępne badania nad biostratygrafią kredy jednostki skolskiej w profilu Tarnów–Zawada. Kwart. Geol., 7: 555–557.

- MORGIEL J. & SIKORA W. 1963 – Mikrofauna z warstw krośnieńskich z Liskowatego koło Ustrzyk Dolnych. *Kwart. Geol.*, 7: 306–317.
- SZYMAKOWSKA F. & MORGIEL J. 1964 – Margle fukoidowe senonu serii śląskiej w Kobyłu. *Roczn. PTG*, t. XXXIV: 3, 447–477.
- GUCIK S. & MORGIEL J. 1965 – Les dépôts du Crétacé inférieur et supérieur dans les Maestrichtien de l'unité de „skibas” les Karpates polonaises. *CBGA, VII Congr. Reports*, p.II, v.2, 73–76.
- GUCIK S. & MORGIEL J. 1965 – Występowanie utworów dolnokredowych w poziomie margli bakulitowych w Tuligłowach. *Kwart. Geol.*, 9: 445–446.
- MORGIEL J. 1967 – Mikrofauna fliszu jednostki skolskiej w otworze Cisowa I. *Kwart. Geol.*, 11: 450–451.
- MORGIEL J. & SIKORA W. 1974 – O wieku utworów paleogeńskich w okolicach Złatnego i Łapszów Niżnych (pieniński pas skałkowy). *Kwart. Geol.*, 18: 935–936.
- MORGIEL J. & SZYMAKOWSKA F. 1974 – Nowe dane o stratygrafii serii magurskiej koło Gorlic. *Spraw. z Pos. Kom. Nauk. PAN Oddz. w Krakowie*, t. 17/1, I–VI 1973. s. 200–202.
- WDOWIARZ S., WIESER T., SZCZUROWSKA J., MORGIEL J. & SZOTOWA W. 1974 – Budowa geologiczna jednostki skolskiej i jej podłoża w profilu otworu Cisowa IG 1. *IG, Biul.* 273: 5–96.
- MORGIEL J. & SZYMAKOWSKA F. 1975 – Nowe stanowiska jednostki podśląskiej na północ od Strzyżowa – Karpaty Środkowe. *Spraw. z Pos. Kom. Nauk. PAN Oddz. w Krakowie*, t. 18/1, I–VI 1974. s. 183–185.
- MORGIEL J. & SZYMAKOWSKA F. 1976 – Nowe dane o stratygrafii jednostki śląskiej w paśmie Chełm–Czarnorzeki – Karpaty Środkowe. *Spraw. z Pos. Kom. Nauk. PAN Oddz. w Krakowie*, t. 19/1, I–VI 1975, 184–185.
- MORGIEL J. & SZYMAKOWSKA F. 1978 – Stratygrafia paleocenu i eocenu jednostki skolskiej. *Biul. Inst. Geol.*, 310: 39–71.
- MORGIEL J., OLSZEWSKA B., SIKORA W. & WDOWIARZ S. 1979 – Associations de foraminifères dans le profile des flysch Rif (note préliminaire). *Min., Geol., Energie*, 48: 25–28.
- MORGIEL J., OLSZEWSKA B., SIKORA W. & WDOWIARZ S. 1979 – Sur l'age Eocene moyen-superieur des argiles 'sous-numidiennes' a Tubotornaculum dans la „vallee des Juifs” a Tanger (Rif occidental). *Min., Geol., Energie*, 46: 30–31.
- MORGIEL J., OLSZEWSKA B., SIKORA W. & WDOWIARZ S. 1980 – Les foraminifères planctoniques d'age eocene dans les schistes sous-numidiennes des environs de Tanger. *Min., Geol., Energie*, 48: 29–30.
- MORGIEL J., OLSZEWSKA B. & SIKORA W. 1980 – Les sediments bathypelagiques de l'Eocene des flysch rifains. *Min., Geol., Energie*, 48: 19–24.
- LISZKOWA J. & MORGIEL J. 1981 – Mikrofauna typu frydeckiego w polskich Karpatach zewnętrznych. *Biul. Inst. Geol.*, 331: 83–102.
- MORGIEL J. & OLSZEWSKA B. 1981 – Biostratigraphy of the Polish External Carpathians, based on agglutinated foraminifera. *Micropaleontology*, 27: 1–30.
- MORGIEL J. & OLSZEWSKA B. 1982 – Uniformity of the Tethyan faunas from Cretaceous and Paleogene as shown by foraminifera from Morocco and Polish Flysch Carpathians. *Cah. de Micropaleont.* 3: 34–52.
- GUCIK S. & MORGIEL J. 1985 – Lito- i biostratygrafia formacji rybotyckiej (fm) (formacji z Rybotycz) jednostki skolskiej. *Arch. OK. PIG*.